

PIJO IX. (1846.-1878.)
(PIUS IX.)

» Pastor aeternus « (I. vatikanski sabor, IV. sjednica, 18.VII.1870.)

Predgovor o uspostavljanju i temelju Crkve

Vječni pastir i biskup naših duša [**usp. 1 Pt 2,25**], kako bi trajnim učinio djelo svoga otkupljenja, odlučio je sagraditi Svetu crkvu, u kojoj bi svi vjernici kao u kući živoga Boga bili povezani vezom jedne vjere i ljubavi. Zbog toga je, prije nego će se proslaviti, molio Oca ne samo za apostole, nego i za one koji će na njihovu riječ povjerovati u njega, kao bi svi bili jedno, kao što su jedno sam Sin i Otac [**usp. Iv 17,20 sl.**]. On je dakle na isti način poslao apostole, koje si je izabrao od svijeta [**usp. Iv 20,21**], kao što je sam bio poslan od Oca [**usp. Iv 20,21**]; tako je želio da u njegovoj Crkvi budu pastiri i učitelji “sve do kraja svijeta” [**Mt 28,20**].

Da bi pak sam episkopat bio jedan i nepodijeljen, i kako bi se preko s njim tijesno povezanog svećenstva, svekoliko mnoštvo vjernika sačuvalo u jedinstvu vjere i zajedništva, drugim je apostolima pretpostavio blaženog Petra, te je u njemu ustanovio vječno počelo i vidljiv temelj obaju jedinstava, na čijoj će čvrstoći sagraditi vječni hram, i u čvrstoći te vjere će se uzdići uzvišenost Crkve koja seže do neba.

I budući da se vrata paklena iz dana u dan sa sve većom mržnjom odasvud podižu da sruše Crkvu, kad bi to bilo moguće, i protiv njezinog od Boga postavljenog temelja, mi smo uz pristanak svetog sabora procijenili da bi za zaštitu, održanje i napredak katoličkog stada bilo potrebno iznijeti nauk o ustanovljenju, vječnosti i naravi svetog apostolskog prvenstva, u kojem se nalazi snaga i čvrstoća čitave Crkve, koji svi vjernici trebaju vjerovati i držati, prema drevnoj i trajnoj vjeri čitave Crkve, te zabraniti i osuditi suprotne zablude tako škodljive stadu Gospodnjem.

Poglavlje 1. – O ustanovljenu apostolskog primata u blaženom Petru

Nučavamo dakle i izjavljujemo da je, prema svjedočanstvu evanđelja, Krist Gospodin neposredno i izravno obećao i dodijelio blaženom apostolu Petru prvenstvo nadležnosti nad čitavom Božjom Crkvom. Jednom se naime Šimunu, komu je već ranije kazao: “Zvat ćeš se Kefa (Stijena)” [**Iv 1,42**], nakon što je ovaj izrazio svoju ispovijest, govoreći: “Ti se Krist-Pomazanik, Sin Boga života”, Gospodin obratio ovim svećanim riječima: “Blago tebi, Šimune, sine Jonin, jer ti to ne objavi tijelo i krv, nego Otac moj, koji je na nebesima. A ja tebi kažem: Ti si Petar-Stijena i na toj stijeni sagradit ću Crkvu svoju i vrata paklena neće je nadvladati. Tebi ću dati ključeve kraljevstva nebeskoga, pa što god svezješ na zemlji bit će svezano i na nebu; a što god odriješ na zemlji, bit će odriješeno i na nebesima” [**Mt 16, 16-19**]. A Isus je poslije svoga uskrsnuća jedino Šimunu Petru dao nadležnost vrhovnog pastira i upravitelja nad čitavim svojim ovčinjakom, govoreći: “Pasi jaganjce moje”, “Pasi ovce moje” [**Iv 21, 15-17**].

Tom se tako očitom nauku Svetog pisma, kako ga je Katolička crkva uvijek shvaćala, otvoreno suprotstavljaju kriva mišljenja onih koji izokrećući niječu oblik vlasti koji je Krist Gospodin ustanovio u svojoj Crkvi, tj. da je samo Petar, prije ostalih apostola, bilo svakog pojedinog, bilo svih zajedno, dobio istinitu i pravu nadležnost prvenstva; ili koji tvrde da to prvenstvo nije bilo dano neposredno i izravno blaženom Petru, nego Crkvi, a po njoj njemu kao službeniku iste Crkve.

[Kanon] Dakle, tko kaže da Krist Gospodin nije blaženog apostola Petra postavio za prvaka svih apostola i za vidljivu glavu čitave vojujuće Crkve; ili, da je on od Gospodina našega Isusa Krista izravno i neposredno primio samo prvenstvo časti, a ne istinito i pravo prvenstvo nadležnosti, neka bude kažnjen anatemom.

Poglavlje 2. – O vječnosti prvenstva blaženoga Petra u rimskim prvosvećenicima

Što je pak Prvak pastira i veliki Pastir ovaca, Gospodin naš Isus Krist, u blaženom apostolu Petru ustanovio za vječno spasenje i vječno dobro Crkve, to po istom ustanovitelju mora sigurno trajati u Crkvi, koja je utemeljena na stijeni i koja će čvrsto stajati do kraja vjekova. Uistinu *“nitko ne sumnja, štoviše, svim je vjekovima poznato, da je preblazeni Petar, prvak i glava apostola, te stup vjere i temelj Katoličke crkve, od Gospodina našega Isusa Krista, Spasitelja i Otkupitelja ljudskoga roda, primio ključeve kraljevstva nebeskoga; on do ovih vremena trajno živi i vrši sudačku vlast u svojim nasljednicima”*, biskupima svete Rimske stolice, koju je on osnovao i posvetio svojom krvlju.

Zbog toga, tkogod naslijedio tu Petrovu stolicu, on prema ustanovi samoga Krista, dobiva Petrovo prvenstvo nad čitavom Crkvom. *“Ostaje dakle uredba istine, i blaženi Petar, ustrajući u primljenoj čvrstoći stijene, koji ne napušta primljeno kormilo Crkve”*. Zbog tog je razloga bilo uvijek *“potrebno, da se zbog jačeg prvenstva”* oko Rimske crkve *“okupe sve Crkve, to jest odasvud svi koji su vjernici”*, kako bi se u toj Stolici iz koje za sve proizlaze *“prava časnog zajedništva, (svi) spojili kao što su udovi s glavom udruženi u jednu cjelinu tijela”*.

[Kanon] Tko dakle kaže, da nije po ustanovi samoga Gospodina Krista, ili po Božjem pravu, da blaženi Petar u prvenstvu nad čitavom Crkvom ima trajne nasljednike; ili da rimski prvosvećenik nije nasljednik blaženog Petra u istom prvenstvu, neka bude kažnjen anatemom.

Poglavlje 3. – O snazi i razlozima prvenstva rimskog prvosvećenika

Zbog toga, oslonjeni na jasna svjedočanstva Svetog pisma, i slažući se s jasnim i očitim dekretima kako naših predšasnika, rimskih prvosvećenika, tako i općih sabora, obnavljamo definiciju općeg Firentinskog sabora, prema kojoj svi Kristovi vjernici moraju vjerovati *“da sveta Apostolska stolica, i rimski prvosvećenik, imaju prvenstvo na čitavom svijetu, te da je isti rimski prvosvećenik nasljednik blaženog Petra, prvaka apostola, i pravi Kristov zamjenik, glava čitave Crkve te otac i učitelj svih kršćana; te da je Gospodin naš Isus Krist, istom blaženom Petru predao puninu vlasti da pase, vodi i upravlja čitavu Crkvu, kao što se to uostalom nalazi u dokumentima općih sabora i u svetim kanonima”*.

Nučavamo dakle i izjavljujemo da je po odluci Gospodnjoj Rimski crkva dobila prvenstvo redovite vlasti nad svim drugim (Crkvama), i daje ta vlast nadležnosti rimskog prvosvećenika, koja je uistinu biskupska, neposredna; prema kojoj su obvezatni svi pastiri i vjernici bilo kojeg obreda i dostojanstva, kako zasebno pojedinci tako i svi zajedno, na službu hijerarhijske podložnosti i prave poslušnosti, ne samo u stvarima koje se odnose na vjeru i čudoređe, nego i u onima koje se odnose na stegu i upravu Crkve razasute po čitavom svijetu; tako da sačuvaši kako zajedništvo s rimskim prvosvećenikom tako i jedinstvo u ispovijedanju vjere, Kristova Crkva bude jedno stado pod jednim vrhovnim pastinom [usp. **Iv 10,16**]. To je učenje katoličke istine od koje nitko ne može odstupiti, a da sačuva vjeru i spasenje.

Isto tako bilo daleko (mišljenje) daje ova vlast vrhovnog prvosvećenika ovisna od one redovne i neposredne vlasti biskupske nadležnosti, koju imaju biskupi, postavljeni od Duha Svetoga [usp. Dj 20,28] na mjesto apostolskih nasljednika, da kao pravi pastiri pasu i vode njima označeno pojedino stado, kako bi ono bilo utvrđeno, ojačano i zaštićeno od vrhovnog i sveopćeg pastira, prema onoj (riječi) svetog Grgura Velikog: *“Moja je čast, čast opće Crkve. Moja čast je čvrsta snaga moje braće. Ja ću onda biti uistinu počašćen kada se pojedincima neće uskraćivati njima dužna čast”*.

Nadalje, iz te vrhovne vlasti rimskog prvosvećenika da upravlja čitavom Crkvom, slijedi da ona ima pravo da u izvršavanju te svoje zadaće može slobodno općiti s pastirima i stadom čitave Crkve, kako bi ih na putu spasenja mogao poučavati i voditi. Zbog toga osuđujemo i odbacujemo mišljenje onih koji kažu, da se zakonito može spriječiti ta veza vrhovne glave s pastirima i stadom, ili je čine ovisnom od svjetovne vlasti, tako da tvrde, da ono što Apostolska stolica, ili (drugi) s njezinim autoritetom, odrede za upravljanje Crkvom, ima snagu i valjanost samo ako bude odobreno od svjetovne vlasti.

I budući da je po božanskom pravu apostolskog prvenstva rimski prvosvećenik na čelu čitave Crkve, naučavamo i izjavljujemo, da je on vrhovni sudac vjernika, te da se u svim sporovima koji spadaju na crkvenu provjeru, može uteći njegovom sudu; presudu pak Apostolske stolice, od čijeg autoriteta nema većeg, ne može nitko poništiti, niti itko smije suditi o njezinoj presudi. Zbog toga, skreću s pravog puta istine oni koji tvrde, da je dozvoljeno od sudaca rimskog prvosvećenika prizvati na opći sabor kao na autoritet viši od rimskog prvosvećenika.

[Kanon] Zbog toga, tko kaže da rimski prvosvećenik ima samo službu nadgledanja ili upravljanja, a ne punu i vrhovnu vlast nadležnosti nad čitavom Crkvom, (i to) ne samo u stvarima koje spadaju na vjeru i čudoređe, nego i u onima koje spadaju na stegu i upravu Crkve raširene po čitavom svijetu; ili da on ima samo veći dio, a ne svu puninu te vrhovne vlasti; ili da ta njegova vlast nije redovita i neposredna, bilo nad svim i pojedinim crkvama, bilo nad svim i pojedinim pastirima i vjernicima, neka bude kažnjen anatemom.

Poglavlje 4. – O nezabludivom učiteljstvu rimskog prvosvećenika

Ova Sveta Stolica je uvijek držala, trajna praksa Crkve potvrđuje, a sami su opći sabori, posebno oni koji su na Istoku i na Zapadu zadržali jedinstvo vjere i ljubavi, izjavili, da se u samom apostolskom prvenstvu, koje je rimski prvosvećenik kao nasljednik Petra, prvaka apostola, dobio nad čitavom Crkvom, nalazi i vrhovna učiteljska vlast.

Naime oci 4. carigradskog sabora, slijedeći tragove predšasnika, objavili su ovu svečanu ispovijest: *“Početak je spasenja, čuvati pravilo ispravne vjere... I jer se ne može mimoći riječ Gospodina našega Isusa Krista, koji je kazao: ‘Ti si Petar-Stijena, i na toj stijeni sagradit ću Crkvu svoju’ [Mt 16,18], pa se to što je rečeno dokazuje stvarnim učincima, budući da se kod Apostolske stolice katolička religija sačuvala uvijek neokrnjena, i sveto se učenje poštovalo. Ne želeći se nikako odvojiti od te vjere i nauka..., nadamo se, da ćemo zaslužiti biti u tom zajedništvu koje propovijeda Apostolska stolica, u kojem se nalazi čitava i prava čvrstoća kršćanske religije”*.

Uz odobrenje pak Drugog lionskog sabora Grci su ispovjedili: *“Sveta Rimaska crkva istinito i ponizno priznaje da je od samog Gospodina u blaženom Petru, prvaku i glavi apostola, čiji je nasljednik rimski prvosvećenik, s puninom vlasti dobila vrhovno i puno prvenstvo i vrhovništvo nad čitavom katoličkom Crkvom. I kao što je ona više od ostalih obvezna braniti vjersku istinu, isto se tako, ako se po jave neka pitanja o vjeri, ona moraju riješiti prema njezinom sudu”*.

Firentinski sabor je naime definirao: *“da je Rimski prvosvećenik... pravi Kristov zamjenik, glava čitave Crkve, te otac i učitelj svih kršćana; te da je Gospodin naš Isus Krist, istom blaženom Petru predao puninu vlasti da pase, vodi i upravlja čitavu Crkvu”*.

Kako bi udovoljili toj pastirskoj zadaći, naši su predšasnici uvijek neumorno nastojali, da se spasonosni Kristov nauk proširi među sve narode na zemlji, i jednakom su brigom bdjeli da se on sačuva ispravan i čist, kao što je i primljen. Zbog toga su biskupi čitavog svijeta, bilo pojedinačno, bilo okupljeni na saborima, slijedeći dugotrajni običaj Crkava i oblik drevnog pravila, iznosili pred ovu Apostolsku stolicu posebno one opasnosti koje su se pojavljivale u pitanjima vjere, kao bi se ponajviše nadoknadile štete za vjeru tamo gdje vjera ne može imati nedostatak.

Rimski pak prvosvećenici, kako su im to savjetovali uvjeti vremena i stvari, bilo saznavši opće sabore, ili istražujući mišljenje Crkve razasute po svijetu, bilo na partikularnim sinodama, ili pak primijenivši drugu pomoć koju im je na raspolaganje stavljala Božja providnost, definirali su da treba držati ono što su uz Božju pomoć spoznali da je u skladu sa Svetim pismom i apostolskom predajom.

A Petrovim nasljednicima nije naime obećan Duh Sveti kako bi uz njegovu objavu naviještali novi nauk, nego da uz njegovu pomoć sveto čuvaju i vjerno iznose objavu, ili poklad vjere, primljen od apostola. A taj pak apostolski nauk prihvatili su svi časni oci, a sveti i pravovjerni učitelji su ga poštovali i slijedili; oni su najpotpunije znali da je ta Petrova stolica ostala uvijek netaknuta od svake zablude, prema božanskom obećanju Gospodina i Spasitelja našega, koje je dao prvaku svojih učenika: *“Ali ja sam molio za tebe da ne malakše tvoja vjera. Pa kad k sebi dođeš, učvrsti svoju braću”* [Lk 22,32].

Dakle, taj posebni dar da u istini i vjeri nikada ne zataji, dana je od Boga Petru i njegovim nasljednicima na toj Stolici, kako bi svojom uzvišenom službom služili spasenju svijetu, kako bi čitavo Kristovo stado po njima bilo sačuvano od otrovne hrane zabluda i hranilo se hranom nebeskog nauka, kako bi se nakon uklanjanja prilika za raskol čitava Crkva sačuvala jedna, i oslonjena na svoj temelj ostala čvrsta protiv vratiju pakla.

Budući pak da u ovo vrijeme, kada se ponajviše traži učinkovitost apostolske službe, nema malo onih koji se suprotstavljaju tom autoritetu, mislimo da je apsolutno potrebno svečano potvrditi svojstvo, koje se jednorodeni Božji Sin udostojao spojiti s vrhovnom pastirskom službom.

I tako Mi, vjerno se držeći predaje katoličke vjere prihvaćene od početka, na slavu Boga našega Spasitelja, na uzvišenje katoličke religije i na spas kršćanskih naroda, uz suglasnost svetog sabora, naučavamo i definiramo da je od Boga objavljena dogma: da se rimski prvosvećenik, kada govori sa Stolice (ex cathedra), to jest, kada vrši službu pastira i učitelja svih kršćana, i kada svojim vrhovnim apostolskim autoritetom definira učenje o vjeri i ćudoređu koje treba držati čitava Crkva, odlikuje onom nezabludivošću, koja mu je obećana u blaženom Petru, i kojom je božanski Otkupitelj želio da bude opremljena njegova Crkva kod definiranja učenja o vjeri i ćudoređu; zbog toga su takve definicije rimskog prvosvećenika nepromjenjive po sebi, a ne po suglasnosti Crkve.

[Kanon] Ako bi se pak netko usudio proturječiti ovoj našoj definiciji, čega neka nas Bog oslobodi, neka bude kažnjen anatemom.